

MÍSTNÍ PARTNERSTVÍ, INICIATIVA LEADER LOCAL PARTNERSHIP, LEADER INITIATIVE

PAVLÍKOVÁ Gabriela, (ČR)

ABSTRACT

The society may be viewed as a complex of social groups and relations among them, in the structural point of view also as a web of social institutions.¹

The civic society is characterized by Hegel as a collection of groups and institutions, which arise from the mutual dependency of individuals and families. Civic society watches over the welfare of individuals and families and is the counterpart of the state, which watches over the welfare of the whole nation as an organized group.²

To ensure a functioning civic society has become one of the most important priorities of the program strategies in Europe as well as in the whole world. The aim is to involve as many social groups and subjects as possible in the decision making in the particular state, region or municipality. Above mentioned attitude is also well visible in the policies of EU and in the conditions for projects submitted to be financed from the EU resources.

In past several years, the Czech Republic has sought to have a functioning system of local partnership and to involve public in solving different problems. This attitude is also connected with renewal and development (in 1990's) of the third sector – non-governmental organizations. Our citizens have, after long lasting period of communistic regime and centralization of all decision making, admitted this approach very quickly and perceive positively the fact that it is up to them to decide about their future.

KEY WORDS

local partnership, LEADER initiative, civic society, regional policy, EU funds, local activity groups, program of rural renewal, Operational program Rural development and multifunctional agriculture, LEADER CR

ÚVOD

Společnost můžeme chápat mimo jiné jako soubor společenských skupin a vztahů mezi nimi, ve strukturálním pojetí také i jako síť sociálních institucí.

Občanskou společnost pak Hegel vztahuje k úhrnu skupin a institucí, jež vznikají ze vzájemné závislosti jednotlivců a rodin. Občanská společnost sleduje blaho jednotlivců a rodin a je protiváhou státu, který je vrcholným cílem pro sebe a sleduje blaho národní skupiny jako organizovaného celku.

V evropském i světovém měřítku se v kontextu připravovaných strategií a programových dokumentů objevuje již dlouhou dobu v popředí, jako jedna z priorit, zajištění fungování občanské společnosti. Cílem je zapojit co nejvíce společenských skupin a subjektů do rozhodovacích procesů, týkajících se daného státu, regionu, obce. Výše zmíněný přístup se odráží i v politice EU při stanovení podmínek pro přípravu projektů a následné čerpání finančních prostředků ze svých fondů.

I Česká republika se v posledních letech zasazuje o to, aby zde fungoval systém místního partnerství a zapojování veřejnosti do řešení různých projektů. Tento přístup je u nás také spojen s obnovou a rozvojem fungování (v 90. letech) třetího sektoru – neziskových organizací. Naši občané po dlouhém období trvání komunistického režimu a centralizaci

¹ Maříková H., Petrušek M., Vodáková A. a kol.: Velký sociologický slovník, II. díl, str. 1 195, Praha, Karolinum, 1996

² Turek J., Borská J.: Malý sociologický slovník, str. 451, Praha, nakladatelství Svoboda, 1970

všech rozhodovacích pravomocí tento přístup přijali velmi rychle a pozitivně vnímají skutečnost, že jsou to právě oni, kteří rozhodují o své budoucnosti.

MATERIÁL A METÓDY

Cílem příspěvku je představit a zhodnotit dosavadní zkušenosti a výsledky z aplikace metody Leader v ČR.

VÝSLEDKY, DISKUSIA

Předchůdce iniciativy LEADER v ČR - Program obnovy venkova

V České republice se již na začátku 90. let dostává do popředí otázka problematiky venkova a rozvoje venkovských oblastí. Součástí regionální politiky je od r. 1991 v působnosti Ministerstva pro místní rozvoj (dále MMR) Program obnovy venkova, který byl na základě usnesení vlády ze dne 11. 11. 1998 č. 730 novelizován a zabezpečuje provádění Programu obnovy vesnice (Program obnovy venkova – dále jen POV věcně navazuje na Program obnovy vesnice - vládní projednání proběhlo 29. 5. 1991). Cílem POV je zaměřit se na poskytnutí dotací u projektů (podaných žádostí), které by nemohly čerpat finanční prostředky z jiných ministerstev a žádostí, které výrazně přispívají k sjednocení dané oblasti (regionu) nebo oboru působení.

Podstatou fungování tohoto programu je vzájemná spolupráce všech složek venkovské společnosti – tj. občanů, zájmových spolků a sdružení atd. Subjekty mohou čerpat finance na projekty orientované na³:

- Obnovu a údržbu venkovské zástavby a občanské vybavenosti (Dotační titul č. 1),
- Komplexní úpravu veřejných prostranství (Dotační titul č. 2),
- Obnovu a zřizování veřejné zeleně (Dotační titul č. 3),
- Rekonstrukci místních komunikací, výstavbu cyklistických a pěších stezek, rekonstrukci a výstavbu veřejného osvětlení (Dotační titul č. 4),
- Zpracování urbanistických studií a územních plánů (Dotační titul č. 5),
- Projekty obcí na vzdělávání a poradenství v oblasti rozvoje venkova a obnovy vesnice (Dotační titul č. 6),
- Integrované projekty venkovských mikroregionů (Dotační titul č. 7),
- Projekty k rozvoji infrastruktury (Dotační titul č. 8),
- Přímé dotace technické infrastruktury (Dotační titul č. 9).

V roce 1994 ze státního rozpočtu připadlo na zajištění POV 100 mil. Kč, s rostoucím zájmem obcí o tento program pak byly finanční objemy prostředků každoročně navyšovány. Nárůst objemu finančních prostředků dokládá i následující tabulka č. 1.

Tabulka č. 1: Finanční prostředky vynaložené ze státního rozpočtu na POV

Rok	1997	1998	1999	2003
Výše dotací v mil. Kč	250	480	490	520

Zdroj: www.isu.cz/pov

V návaznosti na usnesení Poslanecké sněmovny Parlamentu č. 793/2003 byly zahrnuty do rozpočtů jednotlivých krajů i finanční zdroje na realizaci POV. V roce 2005 jsou tyto zdroje již součástí rozpočtů krajů⁴ a na krajské úrovni jsou tedy připravovány konkrétní POV každého kraje (na r. 2004 vyčlenil na POV např. Jihočeský kraj částku 55,210 mil. Kč,

³ Podrobný přehled na www.isu.cz/pov. Obce nebo svazky obcí, které o dotace požádají musí při podání žádosti vždy doložit, že disponují svými vlastními finančními zdroji, protože příspěvek (dotace) není nikdy ve výši 100 % potřebných prostředků, ale pohybuje se v rozmezí 30 % - 70 % nákladů.

⁴ dle přípravy novelizace zákona č. 243/2000 Sb.

obdobnou výši dotací i Jihomoravský kraj - 50 mil. Kč, u kraje Vysočina tento objem činil 69 400 tis. Kč).⁵

Podmínky v ČR pro zavedení iniciativy LEADER

Ve srovnání s celkem zemí EU byla výchozí pozice ČR pro implementaci iniciativy LEADER hodnocena jako dobrá.⁶

- a) v posledních letech dochází k rychlému rozvoji regionální politiky (nyní např. v tvorbě krajských programů rozvoje),
- b) je zde desetiletý úspěšný Program obnovy venkova,
- c) za posledních 10 – 15 let solidní základ v územním plánování a v ochraně životního prostředí,
- d) podobnost předvstupního programu SAPARD.

Česká republika byla sice začleněna mezi země EU v květnu 2004, ale při společném vyjednávání s představiteli Evropské unie bylo rozhodnuto, že v současném plánovacím období (r. 2004 – 2006) ČR tuto iniciativu přímo nevyužije (nebude existovat jako oddělený zdroj finančních prostředků), ale činnosti fungující na tomto modelu budou začleněny do patřičných programových dokumentů. Naplňování metody LEADER+ v přístupujících zemích má být zaměřeno na Oblast 1 Iniciativy LEADER+ - Strategie pilotního charakteru pro integrovaný rozvoj venkovských oblastí.

Podopatření typu LEADER+ v Operačním programu Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství

SAPARD

Česká republika využila částečně principu metody LEADER již v předvstupním programu SAPARD, kde v opatření s názvem Obnova a rozvoj vesnic a venkovské infrastruktury⁷ žadatelé při přípravě projektu (rozvojové strategie venkovského regionu, obce) měli využít zapojení a spolupráce obce, místních obyvatel, podnikatelských subjektů a také neziskových organizací (spolků, sdružení občanů).

Ve Výroční zprávě o programu SAPARD v ČR za rok 2004⁸ je u výše zmiňovaného opatření Obnova a rozvoj vesnic a venkovské infrastruktury uvedeno, že v průběhu všech kol příjmu žádostí o podporu z programu SAPARD bylo v rámci tohoto opatření schváleno celkem 200 projektů s celkovým požadavkem na finanční prostředky ve výši 891 524 680 Kč. Z nich bylo do konce roku 2004 dokončeno a proplaceno 167 projektů ve finanční výši 661 382 868 Kč, z toho v roce 2004 66 projektů ve výši 324 183 479 Kč.

⁵ Zdroj: <http://forum.isu.cz/spov>, březen 2004

⁶ PhDr. Oldřich Čepelka: Iniciativa Evropské unie LEADER pro rozvoj venkova, 1. vydání, Ministerstvo pro místní rozvoj, Edice strukturální fondy – svazek 14/2001, str. 89, str. 93–95). Nesnažíme se tu hodnotit problémy regionální politiky, její metodické, personální, finanční nebo legislativní zajištění. Chceme pouze poukázat na základní předpoklady ČR pro implementaci iniciativy LEADER.

⁷ Toto opatření obsahovalo dvě dílčí podopatření – Obnova a rozvoj vesnic a Rozvoj venkovské infrastruktury.

⁸ Výroční zpráva o programu SAPARD v ČR za r. 2004, Ministerstvo zemědělství, str. 11

Tabulka č. 2: Proplacené projekty v roce 2004 v rámci opatření Obnova a rozvoj vesnic a venkovské infrastruktury dle jednotlivých RO SZIF

RO SZIF	Proplaceno projektů	Proplaceno Kč
Praha	0	0
Střední Čechy	15	75 384 475
České Budějovice	19	54 642 862
Ústí nad Labem	2	11 008 598
Hradec Králové	9	37 387 329
Brno	14	98 525 811
Olomouc	4	7 409 450
Opava	3	39 824 954
Celkem	66	324 183 479

Zdroj: Výroční zpráva o programu SAPARD v ČR za r. 2004, MZe

Tabulka č. 3: Finanční tabulka pro program SAPARD-PRZV (Nařízení Rady č. 1268/1999)

Maximum podílu EU¹ (V cenách r. 2003 pro období 2003-2006, EUR)

		2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2000-2006
Priorita II - Trvale udržitelný rozvoj venkovských oblastí									
2.1. a	Renovace a rozvoj vesnic	3 247 664	3 321 960	2 941 000	2 511 811	2 511 811	2 511 811	2 511 811	19 557 868
	Z toho povodně	0	1 588 776	0	0	0	0	0	1 588 776
2.1. b	Rozvoj venkovské infrastruktury	1 762 433	1 793 500	1 611 929	1 398 609	1 398 609	1 398 609	1 398 609	10 762 296
	Z toho povodně	0	939 273	0	0	0	0	0	939 273
2.2.	Rozvoj a diverzif. hospod. činností zajišť. rozmanitost aktivit a altern. zdroje příjmů	2 087 784	2 135 547	2 941 000	3 767 715	3 767 715	3 767 715	3 767 715	22 235 193
	Z toho povodně	0	1 490 105	0	0	0	0	0	1 490 105
2.3.	Metody zeměd. produkce určené k ochraně život. prostředí a uchování krajiny	0	0	267 714	270 126	270 126	270 126	270 126	1 348 217

¹ Poskytnutí podpory je podmíněno předchozím souhlasem Monitorovacího výboru po projednání s Komisí tak, aby byl respektován podíl Komise v souladu s roční finanční dohodou/dohodami. Objem prostředků na každý rok bude stanoven jednoletými smlouvami o financování na každý rok.

Částky pro roky 2004, 2005 a 2006 mají pouze orientační charakter.

Příspěvek společenství činí pro opatření 2.1.a + 2.1.b od 2000 do 2006 75 % celkových přijatelných výdajů; povodňové škody 2002 - 2.1.a + 2.1.b + 2.2. 85 % celkových přijatelných výdajů

Zdroj: Výroční zpráva o programu SAPARD v ČR za r. 2004, příloha č. 4 Finanční tabulky, Ministerstvo zemědělství (MZe)

Národní rozvojový plán pro roky 2004 až 2006

Dosažení cílů (prioritních os) stanovených v tomto strategickém dokumentu je zabezpečeno a uskutečňováno pomocí čtyřech operačních programů (OP), které jsou zaměřeny na:

- Infrastrukturu,
- Rozvoj lidských zdrojů,
- **Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství,**
- Průmysl a podnikání.

V OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství je ve výčtu cílů pro Prioritu II (Rozvoj venkova, rybníkářství a odborné vzdělávání) uvedeno, že realizace podopatření typu LEADER+

umožní jak přípravu pilotních místních akčních skupin, přípravu a realizaci jejich integrované strategie rozvoje, tak i proškolení dalších potenciálních zájemců o Iniciativu Společenství LEADER+.⁹

Program typu LEADER+ je v OP rozpracován v podopatření 2.1.4. nazvaném Rozvoj venkova (podopatření typu LEADER+), které je součástí opatření 2.1 s názvem Posílení přizpůsobivosti a rozvoje venkovských oblastí. Smyslem navrženého opatření je umožnit a také přimět obyvatele venkovských obcí, kteří u nás na to doposud nebyli zvyklí, aby se spojili a aktivně společně rozhodovali o vývoji mikroregionu (lokality), kde žijí.

Program LEADER ČR

Na základě iniciativy EU LEADER+ vznikl v naší zemi Program podpory rozvoje venkovských regionů LEADER ČR, který vychází jak z tohoto přístupu, tak i z předchozích iniciativ LEADER I a LEADER II. Tento program byl spuštěn na jaře r. 2004 a měl by fungovat až do roku 2007. Cílem je vybudovat v České republice základnu efektivně fungujících MAS, které by od r. 2007 byly schopny připravovat kvalitní projekty a čerpat dotace z evropských fondů.¹⁰ Finanční zdroje na Program LEADER ČR, který u nás běží, jsou distribuovány pouze ze státního rozpočtu. Prostředky jsou vynakládány na projekty investičního charakteru a tvorbu provázanosti jednotlivých prvků a sítí.

Připravované a vybírané projekty by ve svém důsledku měli vést ke zvyšování kvality života venkovského obyvatelstva, zachování a zlepšení stavu přírodního prostředí a kulturního dědictví a také ke zvýšení přitažlivosti venkovských oblastí z ekonomického hlediska (místní podnikatelské aktivity, vznik nových pracovních příležitostí).

Dotační tituly, výše poskytnuté dotace, finanční rozpočty

Ministerstvo zemědělství (MZe) vyhlásilo v r. 2004 pro zájemce tyto dotační tituly¹¹:

- Zlepšení kvality života ve venkovských oblastech,
- Posílení místního ekonomického prostředí a zhodnocení místní produkce,
- Zhodnocení přírodních a kulturních zdrojů.

Pravidla pro poskytování dotací ze státního rozpočtu v rámci programu LEADER ČR, tak jak byla přijata, stanoví, že podpora je poskytována jako systémová investiční dotace na realizaci vybraných projektů. V prvním roce realizace programu (r. 2004) byly přijato 71 projektů od 16 MAS, na které získaly finanční zdroje ve výši 77 mil. Kč. Objem finančních prostředků určených na konkrétní lokalitu (mikroregion) dokládá následující tabulka.

Tabulka č. 4: Objem finančních prostředků v r. 2004

Výše dotace v mil. Kč	1 mikroregion	2 mikroregiony
	5	3,5

Poznámka: Počet projektů na jeden mikroregion 2 – 5, 7; minimálně 1 projekt zemědělského podnikatelského subjektu nebo 1/3 dotace. Příjemcem limitu programu jsou MAS a konečnými příjemci podpory jsou fyzické nebo právnické osoby, včetně obcí nebo neziskových organizací, které předkládají konkrétní investiční projekty. Zdroj: materiál Program LEADER ČR (prezentace), MZe

Rozdělení připravených projektů jednotlivých MAS podle vypsání dotačních titulů uvádí tabulka č. 5.

⁹ Zdroj: OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství, str. 96

¹⁰ MAS budou využívat nový fond s názvem European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD), Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova.

¹¹ Výše podílu poskytnuté dotace souvisí se skutečností, zda žadatelé při výkonu své činnosti dosahují zisku. U těch, kteří netvoří zisk, je výše dotace větší a dosahuje 80 %, tzn. že subjekt musí z 20 % pokrýt projekt vlastními prostředky. Ziskový subjekt, jestliže se hlásí o dotaci, musí polovinu požadované částky zajistit vlastními zdroji, druhou část (50 %) dostane ve formě podpory. Zdroj: materiál Program LEADER ČR (prezentace), MZe: MAS si vybere jedno téma a rozpracuje ho do opatření

Tabulka č. 5: Zastoupení projektů MAS v konkrétních dotačních titulech za r. 2004

Stav projektu	Dotační tituly		
	Zlepšení kvality života ve venkovských oblastech	Posílení místního ekonomického prostředí	Zhodnocení místních přírodních a kulturních zdrojů
Zaregistrované projekty	0	1	0
Schválené projekty	7	6	3
Neschválené projekty	1	1	3
Nepřijatelné projekty	3	4	2
Celkem	11	12	8

Zdroj: materiál Program LEADER ČR vyhlášen 4. března 2004 (prezentace), MZe

Přehled MAS existujících v rámci Programu LEADER ČR

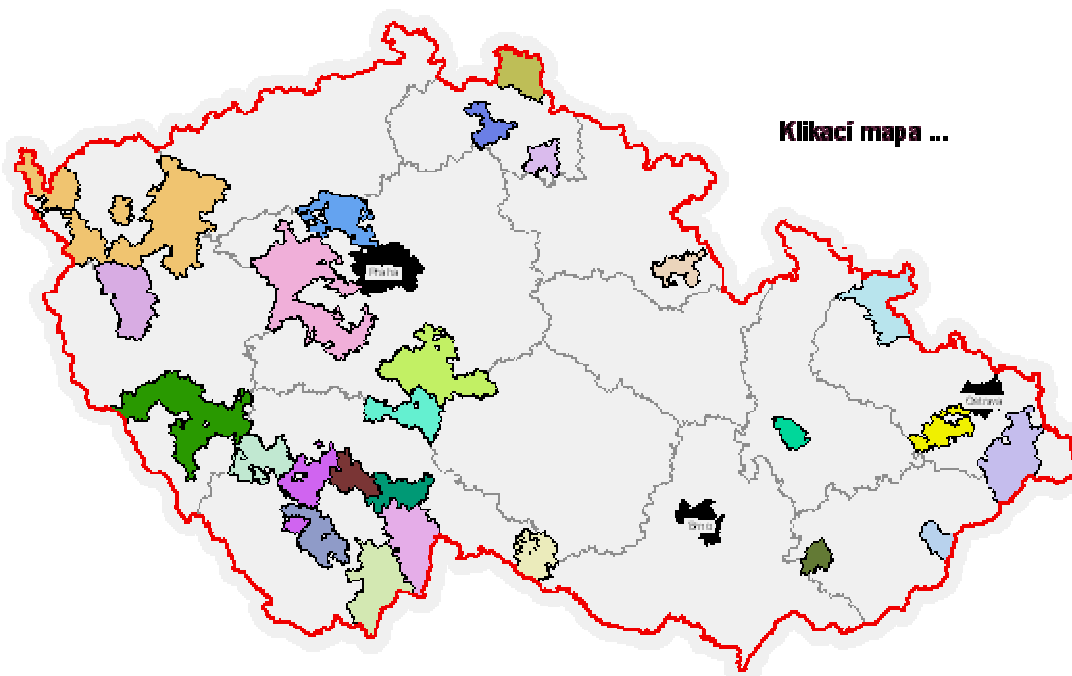
Tabulka č. 6: Přehled MAS v jednotlivých krajích, stav k 9. 8. 2005

Kraj	Počet MAS v kraji	Název	
Jihočeský	12	- SDRUŽENÍ RŮŽE, z.s.p.o. - VLTAVA, o.s. - TŘEBOŇSKO, o.p.s. - BLANSKÝ LES – NETOLICKO - MIKROREGION VLACHOVO BŘEZÍ - STRAKONICKO	- LUŽNICE, o.s. - ROZKVĚT ZAHRADY JIŽNÍCH ČECH, o.s. - SVAZEK OBCÍ BLATENSKA - SVAZEK OBCÍ STŘEDNÍ POOTAVÍ - VESELSKO-ŘEČICCKO, o.p.s. - KRAJINA SRDCE, o.s.
Středočeský	4	- POSAZAVÍ, o.p.s. - PŘEMYSLOVSKÉ STŘEDNÍ ČECHY, z.s.p.o.	- SRDCE ČECH, o.p.s. - SDRUŽENÍ OBCÍ KOKOŘINSKA
Plzeňský	4	- EKOREGION ÚHLAVA - POŠUMAVÍ, z.s.p.o.	- ČESKÝ ZÁPAD, o.s. - ČESKÝ LED, o.s.
Karlovarský	2	- VLADAŘ, z.s.p.o. - NÁŠ REGION	
Ústecký	1	- INTEGRO, o.p.s.	
Liberecký	7	- MIKROREGION PODRALSKO - HRÁDECKO-CHRASTAVSKO - PODJEŠTĚDÍ - KOZÁKOV	- MIKROREGION FRÝDLANTSKO - MIKROREGION JIZERA svazek obcí - JILEMNICKO – SVAZEK OBCÍ
Královehradecký	3	- SPOLEČNÁ CIDLINA - SDRUŽENÍ SPLAV - DOBROVOLNÝ SVAZEK OBCÍ REGION ORLICKÉ HORY	
Pardubický	4	- PODHŮŘÍ ŽELEZNÝCH HOR - MIKROREGION SVITAVSKO SVAZEK OBCÍ	- MIKROREGION LITOMYŠLSKO SVAZEK OBCÍ - SDRUŽENÍ OBCÍ ORLICKO
Jihomoravský	5	- REGION PODLUŽÍ - REGION KYJOVSKÉ SLOVÁCKO - MIKROREGION STRÁŽNICKO	- SPOLEČNÁ CESTA, o.p.s. - DOBROVOLNÝ SVAZEK ZNOJEMSKÝCH VINAŘSKÝCH OBCÍ DANÍŽ
Zlínský	5	- BOJKOVSKO, SDRUŽENÍ MĚST A OBCÍ - SDRUŽENÍ OBCÍ HORNOLIDEČSKA	- SDRUŽENÍ OBCÍ MIKROREGION VSETÍNSKO - LUHAČOVSKÉ ZÁLESÍ - BUCHLOV

Vysočina	7	- MIKROREGION TELČSKO, o.s. - MIKROREGION TŘEŠŤSKO - SVAZEK OBCÍ MIKROREGION LOUCKO, SVAZEK OBCÍ	- HORÁCKO – EKOLOGICKÝ MIKROREGION, z.s.p.o. - JEMNICKO, o.p.s. - MOST VYSOČINY, o.p.s. - VIA RUSTICA, o.s.
Olomoucký	3	- JESENICKO, o.s. - REGION HANÁ - SDRUŽENÍ OBCÍ MIKROREGIONU KRÁLOVSTVÍ	
Moravskoslezský	4	- ROZVOJ KRNOVSKA - RÝMAŘOVSKO, z.s.p.o.	- POBESKYDÍ, z.s.p.o. - POODŘÍ

Zdroj: www.leadercz.cz

Mapa č. 1: Rozložení MAS v NUTS III

Zdroj: www.leadercz.cz

Z rozboru schválených projektů jednotlivých MAS (na r. 2004) vyplynulo, že subjekty se snaží získat prostředky zejména na nákup zemědělských strojů a „malých“ potravinářských technologií (např. nákup zemědělského stroje – rosič, nákup technologického vybavení pálenice, pěstování a sklizeň biomasy), dále jsou to rekonstrukce a opravy společenských a kulturních zařízení (např. rekonstrukce víceúčelového společenského domu, záchrana kostela sv. Jana). Třetí oblast je orientována na venkovskou turistiku a zviditelnění bohatého kulturního a přírodního dědictví našeho venkova (např. budování cyklostezek a značení cyklotras, muzeum Tupeské keramiky, revitalizace vodních nádrží a rybníků). Do popředí se také dostávají informační a komunikační technologie, a to jednak pro potřeby mikroregionu, ale také jako možnost podpory podnikatelského prostředí (např. moderní komunikační systém mikroregionu, operativní počítačové propojení mikroregionů, realizace informačního systému e-Venkovská tržnice).

LEADER ČR na období r. 2005 – 2007

Pro rok 2005 byla státem v rozpočtu podle plánu stanovena na Program LEADER ČR částka 70 mil. Kč, v následujícím roce (r. 2006) by měla být navýšena až na 135 mil. Kč. Také je předpoklad, že počet místních akčních skupin se rozroste o dalších 10.¹²

Porovnáním úspěšnosti při výběru projektů za oba roky, kdy program běží (r. 04 a 05) jsem zjistila, že MAS, které se hlásily v prvním roce, jsou velmi úspěšné při získávání finančních zdrojů i v druhém ročníku, což svědčí o zájmu subjektů ve venkovských oblastech zapojovat se do této iniciativy a také o kvalitě předkládaných projektů. Velmi aktivní jsou MAS Jihočeského kraje a Moravskoslezského kraje.

Jaký objem dotací dostali v r. 2005 MAS v jednotlivých krajích dokládá níže uvedená tabulka.

Tabulka č. 7: Objem přiznaných dotací dle předložených projektů MAS v jednotlivých krajích v r. 2005

Kraj	Počet přihlášených MAS v kraji	Přiznané dotace v mil. Kč (suma za všechny MAS)
Jihočeský	8	24,5
Středočeský	-	-
Plzeňský	1	5
Karlovarský	1	5
Ústecký	-	-
Liberecký	3	9
Královohradecký	1	3
Pardubický	-	-
Jihomoravský	-	-
Zlínský	2	6
Vysočina	1	3
Olomoucký	1	3
Moravskoslezský	3	11,5
Celkem		70

Zdroj: MZe

I v roce 2005 jsou schválené projekty především zaměřené na nákup strojů a zařízení určených pro zemědělce, zpracování přebytků a úpravu krajiny (např. nákup secího stroje, mechanizace ovčí farmy, moštárna a palárna, revitalizace místního remízku). Dále jsou v přehledu ve velké míře zastoupeny žádosti o dotace v oblasti rozvoje turistiky, kulturního a společenského vyžití (např. víceúčelové rekreační plochy, rekonstrukce a přístavba tělocvičny na víceúčelovou sportovní halu, agroturistika – rozšíření ubytovací plochy, komunitní centrum – klášter Blahutovice).

ZÁVĚŘ

V České republice i v ostatních evropských zemích probíhají velmi častá setkání představitelů MAS. Tyto semináře slouží zejména ke vzájemnému předávání si zkušeností a informací (i na mezinárodní úrovni) o postupu při přípravě projektů, řešení problémů a možnostech další spolupráce. Doposud získaná průběžná hodnocení programu LEADER ukazují, že iniciativa založená na místním partnerství je efektivní metodou, která motivuje obyvatele a subjekty na venkově k činnostem a postupům směřujícím k rozvoji venkovských oblastí. Využití dobrých znalostí místních aktérů o problematice oblastech, ale i o rozvojovém potenciálu daného regionu se jednoznačně odráží v kvalitě připravovaných projektů a jejich výsledné realizaci.

¹² Zdroj: materiál Program LEADER ČR (prezentace), MZe

Úloha a význam venkova je v pojetí zachování trvale udržitelného rozvoje jednotlivých zemí nezastupitelný. V současné době v Evropské unii dle metodiky OECD venkovské obce zahrnují 92 % celého jejího území, přičemž zde žije 56 % všech obyvatel. S ohledem na tyto ukazatele připravují aktuálně představitelé EU strategii, která zajistí efektivní rozvoj a fungování venkova. Tradiční úloha venkova spojená především s obhospodařováním půdy a produkcí potravin není schopna při stávajícím vývoji společnosti zajistit dostatečnou kvalitu života jeho obyvatel. Proto by měl být v dalším období kladen důraz na rozvoj multifunkčního zemědělství, podporu diverzifikace činností (vytváření nových pracovních příležitostí) a budování technické a občanské vybavenosti. Pro tyto potřeby byl nově zřízen fond s názvem European Agricultural Found for Rural Development (dále EAFRD), který má v dalším programovacím období, tj. v letech 2007 – 2013 poskytovat finanční dotace na konkrétní projekty, které budou na úrovni jednotlivých členských zemích vycházet z navržených opatření a konkrétních priorit rozvoje venkovských oblastí, stanovených na základě analýzy historických, sociálně ekonomických, politických a dalších faktorů. I v případě konstrukce tohoto nástroje pomoci je výrazně podporováno zapojení všech zainteresovaných skupin, organizací a již existujících MAS v jednotlivých členských zemích.

ANOTÁCIA

Společnost můžeme chápat mimo jiné jako soubor společenských skupin a vztahů mezi nimi, ve strukturálním pojetí také i jako síť sociálních institucí.

Občanskou společnost pak Hegel vztahuje k úhrnu skupin a institucí, jež vznikají ze vzájemné závislosti jednotlivců a rodin. Občanská společnost sleduje blaho jednotlivců a rodin a je protiváhou státu, který je vrcholným cílem pro sebe a sleduje blaho národní skupiny jako organizovaného celku.

V evropském i světovém měřítku se v kontextu připravovaných strategií a programových dokumentů objevuje již dlouhou dobu v popředí, jako jedna z priorit, zajištění fungování občanské společnosti. Cílem je zapojit co nejvíce společenských skupin a subjektů do rozhodovacích procesů, týkajících se daného státu, regionu, obce. Výše zmíněný přístup se odráží i v politice EU při stanovení podmínek pro přípravu projektů a následné čerpání finančních prostředků ze svých fondů.

I Česká republika se v posledních letech zasazuje o to, aby zde fungoval systém místního partnerství a zapojování veřejnosti do řešení různých projektů. Tento přístup je u nás také spojen s obnovou a rozvojem fungování (v 90. letech) třetího sektoru – neziskových organizací. Naši občané po dlouhém období trvání komunistického režimu a centralizaci všech rozhodovacích pravomocí tento přístup přijali velmi rychle a pozitivně vnímají skutečnost, že jsou to právě oni, kteří rozhodují o své budoucnosti.

KLÍČOVÉ SLOVÁ

místní partnerství, iniciativa LEADER, občanská společnost, regionální politika, fondy EU, místní akční skupiny (MAS), Program obnovy venkova, Operační program Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství, LEADER ČR

LITERATÚRA

1. Časopis Leader + Magazíne, č. 1/2005, José Manuel Silva Rodriguez, generální ředitel pro zemědělství a rozvoj venkova
2. Čepelka O.: Iniciativa Evropské unie LEADER pro rozvoj venkova, 1. vydání, Ministerstvo pro místní rozvoj, Edice strukturální fondy – svazek 14/2001
3. Evropská komise regionům, 2002, ISBN 80-238-8523-5
4. Maříková H., Petrušek M., Vodáková A. a kol.: Velký sociologický slovník, II. díl, Praha, Karolinum, 1996

5. Národní rozvojový plán na období 2004 – 2006, MMR, březen 2003, Metropolis Media, a.s.
6. Od přidružení k členství v Evropské unii – Strukturální fondy Evropské unie a příprava na jejich čerpání prostřednictvím Operačního programu průmysl a podnikání, Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky, Odbor strukturálních fondů, Praha, 2003
7. OP Rozvoj venkova a multifunkční zemědělství, MZe, březen 2004
8. Oznámení Evropské komise pro členské země ze dne 14. dubna 2000, která stanoví zásady pro Iniciativu společenství pro rozvoj venkova (LEADER+)
9. Pravidla pro poskytování dotací ze státního rozpočtu v rámci programu LEADER ČR, MZe
10. Program LEADER ČR (prezentace), MZe
11. Program LEADER ČR vyhlášen 4. března 2004 (prezentace), MZe
12. Turek J., Borská J.: Malý sociologický slovník, Praha, nakladatelství Svoboda, 1970
13. Výroční zpráva o programu SAPARD v ČR za r. 2004, Ministerstvo zemědělství
14. Zvláštní zpráva o kohezní politice (politice soudržnosti), Historie a perspektivy Strukturálních fondů EU, česká verze, červen 2005, Brusel
15. www.agris.cz
16. www.businessinfo.cz, oficiální portál pro podnikání a export
17. <http://forum.isu.cz/spov>
18. www.isu.cz/pov
19. www.leadercz.cz
20. www.mze.cz
21. www.mmr.cz
22. www.strukturalni-fondy.cz

KONTAKTNÁ ADRESA

Ing. Gabriela Pavlíková, Sociologická laboratoř, KHV, ČZU, Kamýcká 129, 165 21 Praha 6 – Suchbátka, Česká republika, e-mail: pavlikovag@pef.czu.cz

Recenzent: Ing. Viera Papcunová, PhD.